

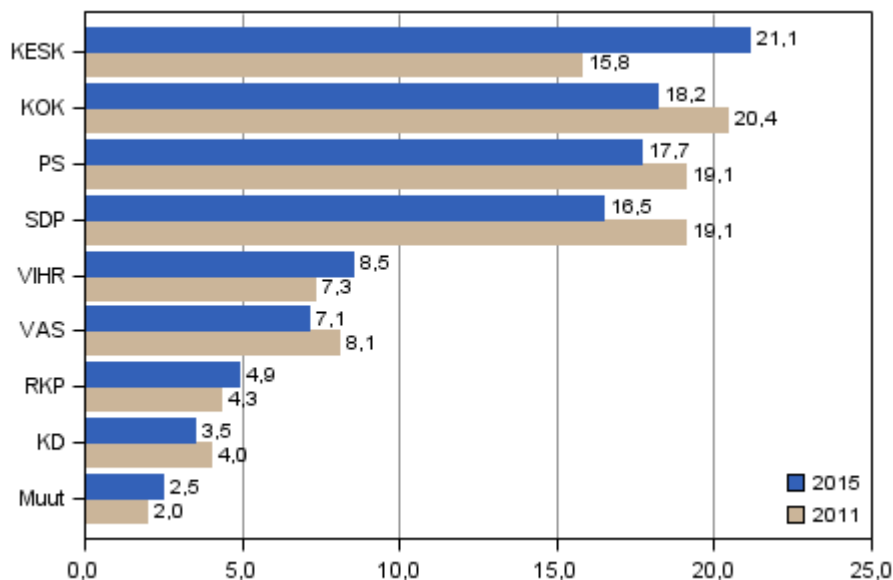
Eduskuntavaalit 2015, ennakkotieto

Suomen Keskusta vaalien voittaja eduskuntavaaleissa 2015

Korjattu 30.4.2015. Kuvio 2. julkistuksessa korjattu.

Suomen Keskusta nousi vaalien voittajaksi Sosialidemokraattien, Kokoomuksen ja Perussuomalaisten menettäessä kannatustaan verrattuna edellisiin eduskuntavaaleihin. Suomen Keskusta lisäsi kannatustaan 5,3 prosenttiyksikköä saaden koko maan äänistä 21,1 prosenttia, mikä nosti sen maan suurimmaksi puolueeksi. Suomen Keskustan äänisaalis merkitsi puolueelle 14 lisäpaikkaa eduskuntaan. Kaikkiaan se sai 49 edustajaa ja ääniä koko maassa yhteensä lähes 626 000, mikä on yli 162 000 ääntä enemmän kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleissa.

Puolueiden kannatus eduskuntavaaleissa 2015 ja 2011

Perussuomalaiset sai toiseksi eniten kansanedustajia. Äänimäärässä mitattuna puolue oli kolmannella sijalla. Puolue sai koko maan äänistä 17,6 prosenttia. Edellisiin eduskuntavaaleihin verrattuna sen kannatus laski 1,4 prosenttiyksiköllä. Puolue sai hieman yli 523 000 ääntä ja 38 kansanedustajaa eduskuntaan. Puolueen paikkamäärä väheni yhdellä ja äänimäärä hieman yli 37 000 äänellä verrattuna vuoden 2011 eduskuntavaaleihin.

Kokoomus oli edustajapaikoilla mitattuna kolmanneksi suurin puolue. Äänimäärässä mitattuna Kokoomus oli toiseksi suurin. Puolue sai 37 edustajapaikkaa ja äänistä 18,2 prosenttia. Puolue menetti 7 edustajaa ja sai 2,2 prosenttiyksikköä vähemmän ääniä kuin edellisissä eduskuntavaaleissa. Koko maassa Kokoomus sai ääniä lähes 540 000, mikä on yli 59 000 ääntä vähemmän kuin vuonna 2011.

SDP putosi neljännelle sijalle. Puolue sai 16,5 prosenttia äänistä ja 34 edustajapaikkaa, mikä on 2,6 prosenttiyksikköä ja 8 edustajapaikkaa vähemmän kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. SDP:n äänimäärä oli miltei 490 000, lähes 72 000 ääntä edellisiä eduskuntavaaleja vähemmän.

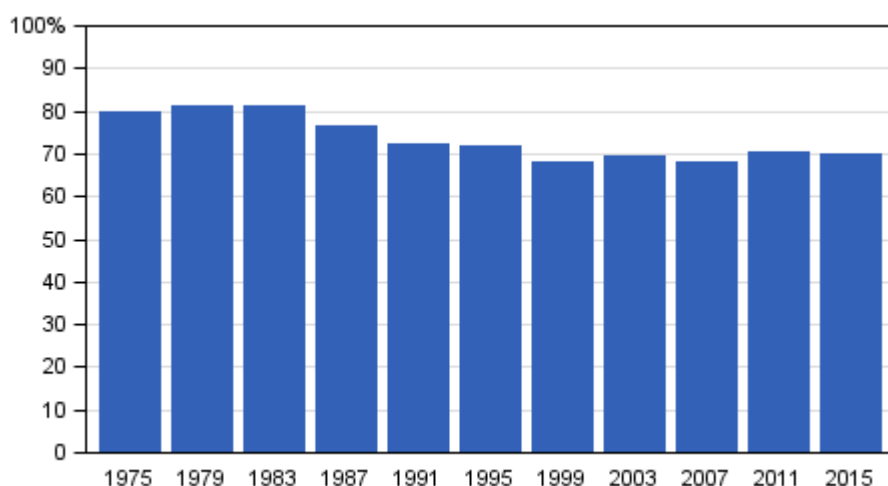
Vihreä liitto sai 8,5 prosenttia äänistä ja 15 edustajapaikkaa. Puolueen äänimäärä lisääntyi 1,3 prosenttiyksikköä ja edustajapaikkojen määrä lisääntyi viidellä. Puolueen tulos oli lähes sama kuin vuoden 2007 eduskuntavaaleissa. RKP sai vaaleissa 4,9 prosenttia äänistä, mikä on 0,6 prosenttiyksikköä edellisiä eduskuntavaaleja enemmän. Puolue säilytti yhdeksän edustajapaikkaansa. Vasemmistoliitto sai vaaleissa 7,1 prosenttia äänistä ja 12 edustajapaikkaa. Edellisiin eduskuntavaaleihin verrattuna väheni äänimäärä 1,0 prosenttiyksikköä ja edustajien määrä kahdella. Kristillisdemokraatit saivat äänistä 3,5 prosenttia, 0,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä eduskuntavaaleissa. KD menetti yhden edustajapaikan saaden eduskuntaan viisi edustajaa. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa ei eduskuntaan noussut uusia puolueita.

Vaaliosallistuminen edellisten eduskuntavaalien tasolla

Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti oli 70,1 prosenttia, mikä on 0,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. Äänestysaktiivisuus nousi Ahvenanmaan, Lapin, Keski-Suomen ja Oulun vaalipiireissä. Vilkkainta äänestäminen oli Helsingin vaalipiirissä, jossa äänesti 74,9 prosenttia äänioikeutetuista. Keskimääräistä vilkkaammin äänestettiin myös Uudenmaan (72,3 %), Vaasan (72,0 %), Varsinais-Suomen (71,0 %) ja Pirkanmaan (70,4 %) vaalipiireissä.

Kaikkiaan äänioikeutettuja oli 4 463 333. Suomessa asuvia äänioikeutettuja oli 4 221 237 ja ulkomailla asuvia 242 096. Ulkосуomalaisten äänestysaktiivisuus oli 10,1 prosenttia, mikä on 0,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä eduskuntavaaleissa.

Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa 1975 - 2015, %. Kuvio korjattu 30.4.2015.

Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa 1975-2015, %

Vuosi	Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	Ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset
1975	79,7	7,1
1979	81,2	6,7
1983	81,0	6,7
1987	76,4	5,8
1991	72,1	5,6
1995	71,9	6,1
1999	68,3	6,5
2003	69,7	8,8
2007	67,9	8,6
2011	70,5	10,6
2015	70,1	10,1

Tilastokeskuksen vaalitulospalvelut

Tilastokeskus julkaisi ennen vaaleja 10.4.2015 ehdokkaiden taustoista katsauksen, jossa tarkastellaan muun muassa ehdokkaiden sukupuolijakaumaa, ikää, syntyperää, koulutusta, työllisyyttä, tulotasoa ja perheasemaa verrattuna äänioikeutettujen vastaaviin tietoihin. Katsausta täydennetään 30.4.2015 vahvistetun vaalituloksen julkistuksen yhteydessä valittujen taustatiedoilla.

Tilastokeskus avaa 21.4.2015 verkossa maksuttoman vaalikarttapalvelun, jossa on kartoin ja kuvioin havainnollistettua tietoa eduskuntavaaleista. Teemoina ovat muun muassa äänestysaktiivisuus, eniten ääniä saanut puolue, puolueiden kannatus ja kannatuksen muutos sekä valitut ehdokkaat vaalipiireittäin. Tietoja voi tarkastella eri aluetasoilla: kunnittain, vaalipiireittäin ja suurimmissa kaupungeissa äänestysalueittain. Karttojen tiedot päivitetään vahvistetun vaalituloksen tiedoilla 30.4.2015.

Tarkemmat vaalitulostiedot löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web-tietokantapalvelusta, jossa jokainen voi muodostaa omia tilastotaulujaan vaaleista. Tietokantataulukot eduskuntavaalien ennakkotiedoista julkistetaan 21.4.2015. Eduskuntavaalien vahvistetun tuloksen mukaiset tietokantataulukot julkistetaan 30.4.2015.

[Ehdokasanalyysi](#)

[Vaalikarttapalvelu](#)

[Tietokantataulukot](#)

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1 Puolueiden kannatus eduskuntavaaleissa 1991-2015 (%).....5

Eduskuntavaalit, laatuseloste6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1 Puolueiden kannatus eduskuntavaaleissa 1991-2015 (%)

Puolue	Eduskuntavaalit						
	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Suomen Keskusta KESK	24,8	19,8	22,4	24,7	23,1	15,8	21,1
Kansallinen Kokoomus KOK	19,3	17,9	21,0	18,6	22,3	20,4	18,2
Perussuomalaiset PS ¹⁾	4,8	1,3	1,0	1,6	4,1	19,1	17,6
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	22,1	28,3	22,9	24,5	21,4	19,1	16,5
Vihreä liitto VIHR	6,8	6,5	7,3	8,0	8,5	7,3	8,5
Vasemmistoliitto VAS	10,1	11,2	10,9	9,9	8,8	8,1	7,1
Suomen ruotsalainen kansanpuolue RKP	5,5	5,1	5,1	4,6	4,6	4,3	4,9
Suomen Kristillisdemokraatit KD ²⁾	3,1	3,0	4,2	5,3	4,9	4,0	3,5
Piraattipuolue	-	-	-	-	-	0,5	0,8
Itsenäisyyspuolue IP ³⁾	-	1,0	0,4	0,4	0,2	0,1	0,5
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	-	-	0,8	0,8	0,7	0,3	0,3
Muutos 2011	-	-	-	-	-	0,3	0,3
Kommunistinen Työväenpuolue KTP	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Suomen Työväenpuolue STP	-	-	-	-	0,1	0,1	0,0
Köyhien Asialla KA	-	-	-	0,1	0,1	0,0	0,0
Muut	3,3	5,8	4,0	1,5	1,3	0,6	0,6

1) Perussuomalaiset PS 1999-2015, Suomen Maaseudun Puolue SMP 1991-1995.

2) Suomen Kristillisdemokraatit KD 2003-2015, Suomen Kristillinen Liitto SKL 1991-1999.

3) Itsenäisyyspuolue IP 2007-2015, Muutosvoimat Suomi MVS 2003, Vapaan Suomen Liitto VSL 1995-1999.

Eduskuntavaalit, laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Tilastokeskus tuottaa eduskuntavaaleista viralliset tilastot, jotka sisältävät keskeiset tiedot:

- puolueiden saamat äänimäärät ja osuudet kunnittain eroteltuna ennakkoäänestyksessä saatuihin ja varsinaisena vaalipäivänä saatuihin ääniin
- naisehdokkaiden saamat äänimäärät ja osuudet puolueittain ja vaalipiireittäin
- äänioikeutettujen ja äänestäneiden lukumäärät sukupuolen mukaan kunnittain sekä ennakkoäänestyksessä että varsinaisena vaalipäivänä
- ehdokkaiden ja valittujen kansanedustajien lukumäärät puolueittain sukupuolen mukaan sekä kaikkien ehdokkaiden äänimäärät ja vertausluvut vaalipiireittäin

Vuodesta 1983 lähtien tiedot löytyvät Tilastokeskuksen maksuttomasta tietokannasta eli StatFin -tilastopalvelusta (2003 alkaen myös äänestysalueittain).

1.2 Olennaiset käsitteet

Vaalitoimitus

Suomen Perustuslain mukaan valtiolta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kansanedustajat valitaan välittömällä ja suhteellisilla vaaleilla valtioneuvoston kansanedustajapaikkojen jaosta vaalipiirien kesken tekemän päätöksen mukaisesti. Eduskuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi toimitettavilla vaaleilla, vaalipäivä on vaalivuoden huhtikuun kolmas sunnuntai.

Vaalilainsäädäntö

Vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilainsäädännön mukaisesti. Aiheesta tarkemmin Oikeusministeriön ylläpitämillä verkkosivuilla www.vaalit.fi (=> Vaalitietoa => Vaalilainsäädäntö) ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998).

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Suomessa vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat suhteelliset.** Suhteellisissa vaaleissa jokainen puolue (tai muu ryhmittymä) saa sen määrän valittuja edustajia kuin mitä sen vaaleissa saama äänimäärä suhteessa muihin ryhmittymiin edellyttää (ei presidentinvaalit).
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun. Sen sijaan tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan eli käynyt äänestämässä, ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin.
- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.
- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.**

- **Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä**, jossa samalla yhdellä numerolla äänestetään sekä puoluetta että henkilöä (ei presidentinvaalit).

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Eduskuntavaaleissa äänioikeutettu on asuinpaikkaan katsomatta jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta.

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakkoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina.

Vaalikelpoisuus

Eduskuntavaaleissa vaalikelpoinen on jokainen äänioikeutettu henkilö, joka ei ole vajaavaltainen eli holhouksen alainen. Kansanedustajaksi ei kuitenkaan voida valita sotilasvirassa olevaa henkilöä. Lisäksi kansanedustajana eivät voi olla seuraavat korkeat virkamiehet: valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies, korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden jäsen eikä valtakunnansyyttäjä. He voivat olla ehdokkaina, mutta jos tulevat valituiksi, heidän tulee erota virastaan. Vaalikelpoisuus on eduskuntavaaleissa riippumaton ehdokkaan kotikunnasta, joten ehdokas voi asettautua ehdokkaaksi missä tahansa vaalipiirissä, kuitenkin vain yhdessä vaalipiirissä.

Vaalikelpoisuus on eduskuntavaaleissa riippumaton ehdokkaan kotikunnasta, joten ehdokas voi asettautua ehdokkaaksi missä tahansa vaalipiirissä, kuitenkin vain yhdessä vaalipiirissä.

Ehdokkaiden asettaminen

Puoluekisteriin merkityllä puolueella on oikeus asettaa kussakin vaalipiirissä enintään 14 ehdokasta, tai jos vaalipiirin paikkaluku ylittää 14, enintään yhtä monta ehdokasta kuin on edustajapaikkoja. Puolueiden lisäksi valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään 100 saman vaalipiirin äänioikeutettua on perustanut, on oikeus asettaa ehdokas kansanedustajaksi. Sama henkilö saadaan samoissa vaaleissa asettaa vain yhden puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja vain yhdessä vaalipiirissä. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä on valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään 30 vaalipiirin äänioikeutettua on perustanut, oikeus asettaa ehdokas kansanedustajaksi ja toinen hänen varamieheksensä.

Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta on annettava vaalipiirilautakunnalle 40 päivää ennen vaaleja (10.3.2015).

Vaalipiirilautakunnat laativat ehdokaslistojen yhdistelmän, eli vahvistavat ehdokasasettelun 31 päivää ennen vaalipäivää (19.3.2015). Ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat ehdokkaat, heidän ikänsä vaalipäivänä ja henkilötunnukset merkitään valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Valtiollisissa vaaleissa tilastoissa esitetään neljä erilaista äänestysprosenttia:

- 1. Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti
- 2. ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti
- 3. kokonaisäänestysprosentti, joka sisältää edellä mainitut molemmat ryhmät
- 4. em. ryhmästä 2 erikseen eriteltynä Ruotsissa asuvien äänestysprosentti

Vaalituloksen laskenta

Ennakkoäänien laskenta

Ennakkoäänien laskenta alkaa varsinaisena vaalipäivänä, pääsääntöisesti klo 15. Erityisistä syistä voidaan ennakkoäänien laskentaa aikaistaa, laskenta voidaan aloittaa aikaisintaan klo 12. Ennakkoäänien laskennan tulos pyritään saamaan valmiiksi klo 20:een mennessä, mistä alkaen niistä saadaan julkistaa ennakkotietoja.

Vaalipäivän äänien laskenta

Vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivänä annettujen äänien alustavan laskennan vaalihuoneistojen sulkeuduttua kello 20. Vaalilautakunta avaa vaaliurnan, laskee siinä olevat äänestysliput ja merkitsee kullekin ehdokkaalle annetut äänimäärät erityiseen vaalipöytäkirjaan. Heti tämän jälkeen vaalilautakunta ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle ehdokkaiden saamat äänimäärät eli vaalien tuloksen kyseisessä äänestysalueessa.

Kunnan keskusvaalilautakunta välittää tulokset oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään. Lopuksi vaalilautakunta sinetöi äänestysliput pakettiin ja toimittaa ne ennen maanantaiaamua kello 9 vaalipiirilautakunnalle.

Vaalien tuloksen määräytyminen

Vaalien tuloksen määräytymisessä käytetään ns. d'Hondt'in laskentamenetelmää, jonka mukaan laskennan *ensimmäisessä vaiheessa* lasketaan kunkin ryhmittymän eli

- vaaliliittoon kuulumattoman (yksittäisen puolueen),
- vaaliliiton,
- yhteislistan sekä
- yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen

vaalipiirissä saama kokonaisäänimäärä.

Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan siis yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuuluvia valitsijayhdistyksiä. Laskennan *toisessa vaiheessa* asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa äänimäärien perusteella.

Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertauslukupkeen ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen.

Lopuksi vaalipiiriin kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan kansanedustajaksi niin monta ehdokasta kuin vaalipiiristä valitaan edustajia.

Tiedottaminen vaalien alustavasta tuloksesta

Vaalien alustava tulos selviää jo vaalipäivän iltana. Vaalihuoneistojen sulkeuduttua kello 20 vaalitietojärjestelmään siirretty ennakoäänestyksen tulos annetaan julkisuuteen. Sen jälkeen vaalitietojärjestelmään siirretään vaalilautakuntien alustavat laskelmat sitä mukaa kun ne vaalipäivän iltana valmistuvat. Yleensä alustava tulos on kokonaisuudessaan selvillä viimeistään kello 23.

Tarkastuslaskenta ja vaalien tuloksen vahvistaminen

Vaalipiirilautakunnat aloittavat äänestyslippujen tarkastuslaskennan vaalipäivän jälkeisenä maanantaina kello 9. Tarkastuslaskennan tulos tulee olla valmis seuraavana keskiviikkona kello 18, jolloin vaalipiirilautakunnat vahvistavat vaalien lopullisen tuloksen vaalipiireissä ja kirjoittavat valtakirjat kansanedustajiksi valituille.

Vaalipiirit

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta 13 vaalipiiriin. Vaalipiirijakoa muutettiin 1.9.2013 voimaan tulleella lailla vaalilain muuttamisesta (271/2013), lakia sovelletaan ensimmäisen kerran eduskuntavaaleissa 2015 (19.4.2015). Vaalilain muutoksessa yhdistettiin Kymen (08) ja Etelä-Savon (09) vaalipiirit uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi (uusi 08) sekä Pohjois-Savon (10) ja Pohjois-Karjalan (11) vaalipiirit uudeksi Savo-Karjalan vaalipiiriksi (uusi 09). Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan.

Eduskuntavaaleissa kansanedustajien paikat jakaantuvat vaalipiirien kesken valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Kansanedustajien paikkojen määrä muuttuu 19.4.2015 toimitettavissa eduskuntavaaleissa kuudessa vaalipiirissä. Helsingin, Pirkanmaan ja Savo-Karjalan (uusi) vaalipiirit saavat yhden lisäpaikan ja Satakunnan, Kaakkois-Suomen (uusi) ja Vaasan vaalipiirit menettävät yhden paikan. Lain mukaan Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valitaan yksi kansanedustaja ja loput 199 edustajapaikkaa jaetaan suhteellisesti muiden vaalipiirien kesken maassa vakinaisesti asuvien Suomen kansalaisten lukumäärän mukaan, joka on otettu väestötietojärjestelmästä 31.10.2014. Valtioneuvosto antoi 13.11.2014 asetuksen kansanedustajien paikkojen jaosta vaalipiirien kesken. Kansanedustajien paikat jakautuvat vuoden 2015 eduskuntavaaleissa seuraavasti:

- 01 Helsingin vaalipiiri 22 (+1)
- 02 Uudenmaan vaalipiiri 35
- 03 Varsinais-Suomen vaalipiiri 17
- 04 Satakunnan vaalipiiri 8 (-1)
- 06 Hämeen vaalipiiri 14
- 07 Pirkanmaan vaalipiiri 19 (+1)
- 08 Kaakkois-Suomen vaalipiiri 17 (-1), (entinen Kymen vp 12 ja Etelä-Savon vp 6)
- 09 Savo-Karjalan vaalipiiri 16 (+1), (entinen Pohjois-Savon vp 9 ja Pohjois-Karjalan vp 6)
- 10 Vaasan vaalipiiri 16 (-1)
- 11 Keski-Suomen vaalipiiri 10
- 12 Oulun vaalipiiri 18
- 13 Lapin vaalipiiri 7
- 05 Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri 1

Vaalipiirimuutokset sekä kuntaliitokset

Eri vuosien eduskuntavaaleja koskevat vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset on esitetty Tilastokeskuksen internet-sivuilla, osoitteessa [\[http://www.stat.fi/til/evaa/luo.html\]](http://www.stat.fi/til/evaa/luo.html).

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan.

Tilastossa on käytetty voimassa olevaa tilastollista kuntaryhmitystä (Tilastokeskus, Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot). Tilastollisessa kuntaryhmityksessä kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Luokitus perustuu vuonna 2014 tehtyyn taajamarajaukseen ja kunnan väkilukutietoon vuodelta 2013. Taajamarajaus tuotetaan Suomen ympäristökeskuksessa vuosittain.

1. Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.
2. Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.
3. Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus. Vaalipiiri, kuntaryhmä, kunta, äänestysalue, puolue (puolueräkisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä.

Eduskuntavaaleissa 2015 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet (15/16):

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Suomen Keskusta (KESK)
- Kansallinen Kokoomus (KOK)
- Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
- Vihreä liitto (VIHR)
- Vasemmistoliitto (VAS)
- Perussuomalaiset (PS)
- Suomen Työväenpuolue (STP)
- Itsenäisyyspuolue (IP)
- Köyhien Asialla (KA)
- Piraattipuolue
- Muutos 2011
- Suomen Kommunistinen Puolue (SKP)
- Kommunistinen Työväenpuolue - Rauhan ja Sosialismin puolesta (KTP)

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj. Tilastokeskus kerää tietoja ennakkoäänestämisestä erillisellä lomakkeella kunnilta, jotka eivät käytä sähköistä äänioikeusrekisteriä (Ahvenanmaan maakunnan kunnat).

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (laki Tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös vaalitulokset. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilastot oikeudellisia oloja kuvaavien tilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-341-15).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu viidestä osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohja- ja paikkatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista, vaaliviranomaisista sekä äänestyspaikoista (äänestyspaikkarekisteri, jossa ovat tiedot yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista);
2. Puolue- ja ehdokastietojärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaana hän on) sekä henkilötunnus (19.3.2015). Ehdokastietojärjestelmä sisältää myös puolerekisterin;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Väestörekisterikeskus poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä (4.3.2015) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan kutakin vaalia varten erikseen. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä (27.2.2015) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä (7.4.2015) ennen vaalipäivää kello 12. Äänioikeusrekisteri on käytössä ennakkoäänestyspaikoissa ja jokaisen ennakkoon äänestävän äänestämisestä tehdään siihen merkintä. Ennakkoäänestyksen jälkeen rekisteristä tulostetaan vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä voidaan kuitenkin käyttää myös vaalipäivän äänestyspaikalla vaaliluetteloiden sijasta. Vaalien jälkeen äänioikeusrekisterin tiedot hävitetään;
4. Keskitetty tuloslaskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
5. Tulospalvelujärjestelmä (Tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä), jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaaleja koskevat tiedot koostuvat neljästä tiedostosta, jotka ovat: aluetiedosto, puoluetiedosto, ehdokastiedosto ja ehdokasrekisteri (mukana henkilötunnus). Tiedot saadaan Oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä.

Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi

Vaalitulosten yhteydessä tuotetaan tausta-analyysi äänioikeutettujen, puolueiden asettamien ehdokkaiden ja valittujen osalta. Äänioikeutettujen henkilöperusjoukko perustuu 4.3.2015 perustettuun äänioikeusrekisteriin (tiedot poimittu väestötietojärjestelmästä 27.2.2015) ja ehdokkaat Oikeusministeriön ehdokasrekisteriin. Näihin rekistereihin yhdistetyt henkilöiden taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, perhe- ja työssäkäyntitilastoihin ja tutkintorekisteriin. Äänioikeutetuista tarkastelussa ovat mukana vain Suomessa asuvat äänioikeutetut.

Analyysissä on kuvattu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valittuja kansanedustajia tiettyjen muuttujien suhteen. Taustatiedot ovat yleensä vuosilta 2012-2014. Tätä uudempia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Henkilön ikä on ikä vaalipäivänä kokonaisina vuosina.

Seuraavassa on kuvattu analyysissä käytetyt taustamuuttujat.

Vaalipiirit

Analyysissä käytetty vaalipiiri on ehdokkailla se vaalipiiri, jossa henkilö on ehdokkaana. Äänioikeutetuilla vaalipiiritieto perustuu 51 päivää ennen vaalipäivää poimittuun tietoon henkilön asuinkunnasta Väestötietokeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Ulkomaalaistausta

Ulkomaalaistaustaisuutta on tarkasteltu kahden eri muuttujan avulla eli henkilön kielen tai syntyperän mukaan. Kielen mukaan ulkomaalaistaistaisiksi on luokiteltu ne henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Syntyperän mukaan ulkomaalaistaistaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla. Tieto on vuodelta 2013.

Pääasiallinen toiminta

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin.

Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

- työlliset
- työttömät
- 0-14-vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat

Analyysissä käytetty tieto kuvaa henkilön toimintaa vuoden 2013 viimeisellä viikolla.

Perheasema

Tässä analyysissä väestö on jaoteltu perheaseman mukaan seuraaviin luokkiin

- avio-/avoperheen vanhempi
- yksinhuoltaja
- lapseton pari
- yksin asuva
- kotona asuva lapsi
- muu

Avio-/avoperheen vanhempiin luetaan kaikki avio- tai avoliitossa olevat sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla asuu kotona myös omia ja/tai puolison lapsia. Lapsettomia pareja ovat avio-/avoliitossa sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla ei ole lapsia. Kotona asuviksi lapsiksi on määritelty omien/oman tai ottovanhempiensa/vanhempansa kanssa asuvat lapsen asemassa olevat henkilöt. Ryhmä ”Muu” sisältää ne perheettömät, jotka asuvat yhdessä muiden henkilöiden kanssa (esimerkiksi lapsensa perheen kanssa asuva yksinäinen äiti/isä), asunnottomat ja laitospöestö. Yksin asuvat perheettömät ovat luokassa ”Yksin asuva”.

Tieto henkilön perheasemasta on vuodelta 2013.

Lasten lukumäärä

Analyysissä on käytetty lasten lukumääränä henkilön biologisten ja adoptoitujen lasten lukumäärää. Tieto on vuodelta 2014.

Koulutusaste

Perusasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta korkeintaan 9 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. kansa-, keski- ja peruskoulun tutkinnot.

Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta 11–12 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. ylioppilastutkinnot, 1-3 -vuotiset ammatilliset tutkinnot ja ammatilliset perustutkinnot.

Alimman korkea-asteen koulutus kestää 2-3 vuotta keskiasteen jälkeen. Näitä koulutuksia ovat esim. tekniikan, merkonomien ja sairaanhoitajan tutkinnot, jotka eivät ole ammattikorkeakoulututkintoja.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen vaatii 3-4 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Alemmaan korkeakouluasteeseen luetaan esim. ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot.

Ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaminen vaatii pääsääntöisesti 5-6 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan esim. maisteritutkinnot ja lääkäreiden erikoistumistutkinnot.

Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä. Tutkinnot ovat tieteellisiä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja.

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2013.

Käytettävissä olevat rahatulot

Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät rahamääräiset tuloerät ja työsuhteeseen liittyvät luontoisedut. Rahatuloihin eivät sisälly laskennalliset tuloerät, joista tärkein on laskennallinen asuntotulo. Kun bruttorahatuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot, jäljelle jäävä tulo on käytettävissä oleva rahatulo.

Tieto on vuodelta 2013.

Mediaanitulo

Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulonsaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Mediaani ei ole yhtä herkkä poikkeaville äärihavainnoille kuin aritmeettinen keskiarvo.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista. Vaaliyön jälkeiset 'ennakkotulokset' palvelevat käyttäjiä kunnes saadaan vahvistettu tulos.

Tulokset voivat muuttua vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Ensimmäinen aineisto eli ennakkotilastot julkaistaan mahdollisimman pian internetissä, StatFin-palvelussa sekä Eduskuntavaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset (vuodesta 2003) vaalitiedot sekä valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Eduskuntavaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukkoja. Toinen aineisto eli lopulliset tiedot toimitetaan Tilastokeskukselle vaalituloksen vahvistamisen jälkeen. Vaalituloksen vahvistamisen jälkeen julkaistaan Internetissä ennakkotilastoja vastaavat vahvistetut tiedot tilastosivulla sekä päivitetään StatFin-palveluun tietokannat.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Uusi tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 1999 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien

välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin.

Eduskuntavaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulostietoja (alkaen vuodesta 1908) aikasarjataulukkoina. Ennakkotilastot eduskuntavaaleista on julkaistu internetissä tilastosivulla vuodesta 1995. Lisäksi StatFin-palvelussa on aikasarja eduskuntavaaleista alkaen vuodesta 1983 (huom. vuodesta 2003 myös äänestysalueittaiset tiedot).

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulostietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakkoäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakkoäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakkoäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakkoäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Sami Fredriksson 029 551 2696

Jaana Asikainen 029 551 3506

Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala

vaalit@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/eduskuntavaalit>

Lähde: Eduskuntavaalit 2015, ennakkotieto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-6252 (pdf)